

Inhoud

1	Il Consigliere, een van ons?	9
2	Bij ons in Zuid	32
3	Klaas Bruinsma, maar dan een beetje slimmer	47
4	In de Betty Boop	77
5	Vane en vetes	103
6	De heler is erger dan de steler	120
7	BC en AD	138
8	Bij ons op de zaak	167
9	Bij ons in Zuid 2	186
10	De liegende 'advocaat'	211
11	Niet meer een van ons?	233
12	Net als in een film	250
13	Criminaliteit voor ons soort mensen, hoe het verder ging...	270
	Dank!	287
	Addenda	289
	Geraadpleegde bronnen	316
	Noten	321

I

Il Consigliere, een van ons?

‘Hij viel me niet op.’ David zei het met een licht Amerikaans accent. Soortgelijke opmerkingen zou ik daarna vaker horen. Evert was hier in de Amsterdamse Beethovenbuurt een verschijning geweest die geen vragen opriep. Eerst was het buurman David die het me vertelde. Samen met zijn man had hij in 2003 het huis tegenover dat van Evert betrokken, tegenover de Gerrit van der Veenstraat 112 eenhoog. David was voor zijn werk vanuit Chicago naar Amsterdam geëmigreerd, waar hij manager werd bij een grote bank op de Zuidas. De Beethovenbuurt leek een logische woonkeuze, dicht bij zijn werkplek. ‘Het is een heel gewone buurt,’ vond de boomlange zestigjarige, terwijl we rond zijn lage, bewerkte houten tafel zaten en theedronken. ‘Ik had eigenlijk geen idee wie daar woonde,’ vervolgde hij, terwijl hij thee inschonk uit een fraaie theepot van Japans keramiek. Mijn bezoek aan David en zijn man was in 2018. Dertien jaar na de moord op Evert Hingst.

Ik was in 2018 net met mijn onderzoek begonnen. De dag voor ik David bezocht was ik op bezoek geweest bij een buurvrouw die me vertelde over het mysterieuze licht vóór de liquidatie. Ook bij die buurvrouw was er thee geweest. De dag erna zou er wederom thee zijn. Op welk tijdstip ik hier ook bij mensen langskwam, rond de lunch, ’s middags, rond borreltijd of ’s avonds; altijd thee. Uit een theepot. Zo hoort het hier.

In deze buurt geen kopje heet water waar een zakje in wordt gehangen of waar het zakje zielloos naast ligt te wachten totdat het kookpunt al gradenlang voorbij is. Nee: thee uit een theepot, en dat is dan zo'n fraai met vilt geïsoleerde pot van Bredemeijer of anders een kunstwerkje van Japans of Chinees aardewerk. Er hoort natuurlijk een koekje bij, maar niet uit een achteloos opengescheurd Lu-pak; bastognekoeken kun je ook zorgvuldig rangschikken op een schaalpje. Ik ben zelf in deze buurt opgegroeid en mijn vader woont nog steeds in een zijstraat van de Gerrit van der Veenstraat. Zijn vrouw is net zo exemplarisch; zij staat erop dat de thee exact vijf minuten trekt en zet daar zelfs een kookwekker voor.

Terwijl David inschonk dacht ik half twijfelend: zo is de Beethovenbuurt, toch? Een buurt van overwegend rustige mensen, die de kranten volschrijven (en daarmee bepalen wat hoort en niet hoort), een buurt vol advocaten en notarissen, waar bankdirecteuren en chirurgen elkaars burens zijn, en daarnaast woont dan de psychiater (waardoor er feitelijk óók hier wordt bepaald wat normaal gedrag is en wat afwijkt van de norm). Bij uitstek een buurt van 'ons soort mensen'.

Met de theekoppen in de hand stonden David, zijn man en ik al snel bij het kamerbrede raam. Licht leunend tegen een eveneens kamerbreed zwart marmeren vensterbank keken we alle drie uit op de plek waar Evert eind oktober 2005 was geliquideerd. Buurvrouw Tanja woont naast David. Zij was degene die Evert toen als eerste op straat had zien liggen en naar hem toe was gehold. Dat was rond zes uur 's middags geweest. Evert was voorovergevallen. Het geluid van schoten had ze ook gehoord. Hoe hij daar lag, dat beeld, daar is ze nu nog steeds geschokt over.

Wie was Evert? Net als David en Tanja hadden de meeste burens zich dat tot eind oktober 2005 nooit echt afgevraagd. Toen natuurlijk wel. Die avond hoorden ze de schoten, keken naar buiten en vervolgens naar het journaal. Ineens, en tot ieders verbijstering, was de altijd zo serene statige Gerrit van der Veenstraat getransformeerd tot crime scene. Evert was die avond de opening van het achtuurjournaal, dat hoofdzakelijk werd gevuld met actualiteiten over de aanslag. De moord was groot nieuws.

‘Dit is de nette kant van de straat.’ David zei het bedachtzaam terwijl hij duidde op de zijde waar hij zelf woonde. Hij schoof de ragnijne vitrage wat opzij en wees naar buiten, naar de andere kant, de kant waar Evert had gewoond. Ogenschijnlijk zag het er daar precies hetzelfde uit: grote, statige panden met fraai vormgegeven stenen balkons over de gehele breedte. Fietsen staan in dit stuk van Amsterdam keurig in rekken en er ligt geen rommel op straat, de architectuur van de huizen komt tot haar volle recht. Aarzelend maakten David en zijn partner wat losse typering over die, volgens hen, minder nette overkant. De bewoners van de huizen daar wisselden vaak, de mensen vertrokken weer snel. Er waren ook maar twee mensen van de overkant die meededen aan de buurtborrel. Nee, in de tijd dat Evert hier woonde, was er nog geen buurtborrel. Ze wisten eigenlijk niet veel van de mensen aan de overkant. Ja, er woonde een man in een rolstoel met altijd opvallend jonge en knappe verpleegsters. En Japanners, die één etage huurden voor vijftuizend euro per maand.

Vanuit de fraai ingerichte woning van David, uitkijkend op de plek waar Evert vermoord was, vertelde ik dat ik had gelezen dat Stanley Hillis Everts buurman was geweest. Stanley

was aan het begin van deze eeuw een van Nederlands grootste criminelen. Wisten ze dat? Was Stanley hun wél opgevallen? David knikte ja en schudde nee. Ja, want jaren later had hij dat ook gehoord, van die Stanley. Maar dat was pas in 2011, toen Stanley zelf vermoord werd; daarvoor was hun er niets over bekend.

Zwijgend bestudeerden we de plek waar Evert op 31 oktober 2005 was neergeschoten.

Direct na de moord had Evert zichtbaar in zijn eigen bloed op de grond gelegen, met schotwonden in zijn hoofd en borst. Gedurende die luttele eerste minuten had zijn telefoon gerinkeld, het apparaat zal in zijn jaszak of broekzak hebben gezeten: Marian Husken, de grand dame van de misdaadjournalistiek, probeerde hem te bereiken. Niet zomaar: ze hadden een belafpraak. Marian liet de telefoon meerdere malen overgaan. Ze belde nog een keer. Tevergeefs. Evert en Marian hadden toen al een aantal jaar contact met elkaar en meestal hield Evert zich keurig aan zijn afspraken, al was hij de laatste tijd slordiger geworden. Nu nam hij helemaal niet op.

Ruim een half uur later, rond half zeven, zou Marian horen dat er een liquidatie had plaatsgevonden in de Gerrit van der Veenstraat. 'Dat zal toch niet Evert zijn, ik krijg hem niet te pakken!' had ze bezorgd tegen Cees Dekker gezegd, want die had ze direct gebeld, en hij nam wél op. Cees was toen een kantoorgenoot en collega van Evert bij Advocatenkantoor Toenbreker; inmiddels is hij een vitale, licht grijnzende en grijzende zestiger. Hij zou me vertellen dat hij op die bewuste avond net thuis was van werkzaamheden in Zwolle toen Marian contact met hem zocht. Hij wist van niets, had niets gehoord. Voor de zekerheid was hij toch weer in de auto gestapt

en naar het advocatenkantoor op de Keizersgracht gereden. Bij de stenen trap die toegang gaf tot het elegante grachtenpand stonden er al drie rechercheurs te wachten.

Evert meed de media, bij het grote publiek was hij nauwelijks bekend en tegelijkertijd onderhield hij goede contacten met diverse journalisten. Marian Husken was niet de enige die hem regelmatig sprak. Misdaadjournalist John van den Heuvel belde hem af en toe en had hem bovendien weten te strikken voor een tv-interview. Dat stond gepland voor 3 november, dus een paar dagen ná de moord. Ook journalist Bram de Waal kende Evert goed en kwam af en toe bij hem langs op kantoor. ‘Maar toen hij geliquideerd was hadden we de grootste moeite om een foto van hem te bemachtigen,’ zou Bram me vertellen. Intrigerend: die dubbele houding van Evert ten opzichte van de media. Net zo intrigerend vond ik het geplande tv-interview met John van den Heuvel, waarin Evert als anonieme advocaat ‘onthullingen’ zou gaan doen.

Op die 31ste oktober vormde de moord op Evert de opening van het achtuurjournaal. De eerste beelden toonden een witte onderzoekstent en een inderhaast gearriveerde reporter, die ter plekke de richting duidde van waaruit de daders in een Jeep Cherokee aan waren komen rijden. Wapperende afzetlinten en een dozijn politieagenten – de meeste in groepjes bijeen, een aantal van hen liep druk heen en weer. De camera draaide richting een luguber opbollend wit laken, en daarnaast zag de kijker een slordige pluk vuilniszakken. De reporter vertelde dat Evert was neergeschoten terwijl hij bij zijn huis arriveerde. Die eerste beelden gaven vooral de verbijstering en verwarring weer passend bij een moord. Wie was Evert en waarom

en door wie was hij vermoord? Dat waren uiteraard de grote vragen, daar zou het over moeten gaan, maar eerst richtte de reporter zich op details en ging het daarom over de kleur van de Jeep van de daders. Was die Jeep zwart geweest? Of toch groen? In latere berichtgeving zou dat vaak als compromis samensmelten tot ‘een donkergroene Jeep’. ‘Evert,’ zei de reporter met neutrale en toch ontzette stem, was door een van de twee daders vanuit de Jeep beschoten terwijl hij van zijn blauwe scooter stapte. Het was even na zes uur gebeurd, ‘vijf over zes’ zou dat in latere berichtgeving worden. Aanvankelijk was er ook onduidelijkheid over het aantal schoten dat was gelost. ‘De politie,’ vervolgde de reporter, ‘geeft aan dat er zes keer is geschoten, maar een ooggetuige meent vijftien schoten gehoord te hebben.’ Dat getal werd later vervangen door het aantal kogels waardoor Evert daadwerkelijk was getroffen: twee keer in zijn hoofd en twee keer in zijn rug.

Bert Wijbenga, in die tijd plaatsvervangend korpschef van de Amsterdamse politie, zou me vertellen dat hij nog precies wist waar hij was toen hij het nieuws over de liquidatie hoorde. Hij stapte net op de fiets na een afspraak in de Ferdinand Bolstraat, op weg naar een volgende bijeenkomst in de Stopera. Hij besloot om te rijden en spoedde zich naar de Gerrit van der Veenstraat. Op de plaats van delict was de recherche toen al druk bezig. Zij waren direct na de aanslag gewaarschuwd, precies zoals dat hoort te gaan, via de daarvoor opgezette piketdienst. Wanneer er sprake is van een liquidatie, of, in politietermen, ‘een moord met dubbelzinnig daderschap’, is dat de gebruikelijke gang van zaken. In Amsterdam staan daarvoor dag en nacht meerdere TGO’s, teams grootschalige opsporing, op afroep klaar.

Oktober 2005: het was nog geen jaar na de moord op Theo van Gogh, en in de eerste *Journal*-items werd daar ook aan

gerefereerd. ‘Net als het lichaam van Theo van Gogh moet Evert Hingst op straat blijven liggen.’ Dat was, zo werd de kijker medegedeeld, omdat er nieuwe regels voor technisch onderzoek van kracht waren. De vluchtauto, de donkere Jeep, was uitgebrand teruggevonden ‘op de Minervalaan, nee op de Stadionkade!’ Ook dat zou op een gegeven moment worden samengevoegd, niet tot een compromis maar tot een logische combinatie: de auto stond op de hoek van de Minervalaan en de Stadionkade. Een betrokken rechercheur vertelde me dat het eigenlijk vrijwel altijd zo gaat: vluchtauto’s worden meestal in brand gestoken en niet ver van de plaats van delict achtergelaten. Vaak worden ze gevonden door ‘de blauwe dienst’, dat wil zeggen toevallig surveillerende wijkagenten, of de vondst gebeurt na tips van omwonenden.

Over de twee daders was ook al snel een saillant detail te melden. Nadat de schoten waren gelost en ze zichzelf zo snel mogelijk van de plek van de moord verwijderden, hadden ze toch nog beleefd voorrang gegeven aan een auto van parkeerbeheer, omdat die van rechts kwam.

De eerste achtenveertig uur na een liquidatie vormt de zogenaamde kritische fase; dan wordt er sporenonderzoek gedaan, indien nodig een buurtonderzoek, ooggetuigen en mogelijke verdachten worden gehoord en alle lijnen voor verder onderzoek worden uitgezet. Het lichaam van Evert werd op de avond van de moord uitvoerig onderzocht, net als alle plekken die mogelijk iets met de moord te maken hadden. Betrokken rechercheurs zouden me vertellen over hun bezoek aan de buurman van Evert: topcrimineel Stanley Hillis. De recherche wist dat Evert en Stanley nauwe banden onderhielden, hij was daarom een van de eersten die werd ondervraagd. De

recherche was in het bijzonder geïnteresseerd in de beelden van zijn beveiligingscamera. Die hing aan de buitenmuur, en de moord op Evert was daardoor van dichtbij en scherp gefilmd. Toen de rechercheurs op die bewuste 31 oktober rond half acht bij Stanley aanbelden, vertelde hij hun droogjes dat hij de beelden zelf al meerdere malen had bekeken.

Eén rechercheur herinnerde zich de woede van de weduwe van Evert omdat haar huis in die eerste uren na de moord tijdens onderzoek overhoop werd gehaald. Er kon zich daar immers een aanwijzing voor de liquidatie bevinden. Ook Henk Koopman, de advocaat van Evert, was snel ter plekke. Hij vertelde me over de flinke stapels contant geld die bij de doorzoeking van het huis van zijn toen net geliquideerde cliënt werden gevonden. Interessant, vonden de rechercheurs die het geld ontdekten, want ten tijde van de liquidatie liep er een onderzoek naar Evert waarin hij werd verdacht van fraude en witwassen. Maar op aanwijzing van de rechter-commissaris bleef het gevonden geld achter bij de weduwe. Dit onderzoek richtte zich immers op de liquidatie, niet op de zaken waar Evert van verdacht werd. Opmerkelijk? Zo ging dat. Toen in ieder geval.

De rechter-commissaris, wettelijk verplicht aanwezig, zou lang bezig zijn met de zoekingen in de woningen van Evert én diens buurman Stanley. Voor advocaat Cees Dekker en de rechercheurs die zich naar advocatenkantoor Toenbreker hadden gespoed was het daarom lang wachten totdat de rechter-commissaris daar op kantoor verscheen. Cees had de rechercheurs plaats laten nemen in de voorkamer van het chique advocatenkantoor: 'Ik kon ze moeilijk uren buiten laten wachten.'

Tegen half acht 's avonds ging de bel, maar dat was niet de rechter-commissaris maar Michel, een hasjhandelaar en cliënt

van Evert. Michel had die middag met Evert doorgebracht, en niet lang nadat ze afscheid hadden genomen hoorde hij geruchten over de moord. Hij wilde weten wat er van waar was. ‘De voorkamer zit vol met rechercheurs, maak dat je wegkomt,’ siste Cees tegen hasjhandelaar Michel nadat hij hem het slechte nieuws had bevestigd. ‘En daarna hebben we dus nog tot twaalf uur moeten wachten op de rechter-commissaris, want die zat bij Hillis.’

Buurman David vertelde me ook een heel persoonlijke herinnering aan de bewuste avond. In de zomer van 2005 was zijn voormalige man en geliefde overleden. Precies op die 31ste oktober 2005 was David ’s middags naar uitvaartcentrum Westgaarde gegaan. Het was een rit gekaderd door een rouwrandje, een afsluiting van een deel van zijn leven; hij ging er de urn met as van zijn overleden man ophalen. Melancholisch en af en toe licht grinnikend vertelde hij me hoe hij die avond rond zeven uur de Gerrit van der Veenstraat in was gereden, met op de passagiersstoel naast hem de urn met as van zijn geliefde. Al van een afstand had hij de witte onderzoekstent zien staan. Dichtbij kwam hij niet: alles was afgezet en hij had zijn auto een stuk verderop moeten parkeren. Met de urn onder zijn arm was hij uitgestapt, maar een toegesnelde agent belette hem het loopje naar zijn eigen voordeur. ‘Ik heb de as toen maar meegenomen naar het zakendiner waar ik die avond verwacht werd.’ Weer licht gegrinnik. Het had tot tien uur ’s avonds geduurd totdat David onder politiebegeleiding én met de as van zijn geliefde zijn eigen huis weer had mogen betreden. Het onderzoek naar de moord op Evert was toen nog in volle gang.